

Avrupa Birliđi Ortak Tarım Politikası

Prof.Dr.Emine OLHAN

Ortak Tarım Politikası

İlk yıllarda gıda güvencesi ve verimliliğin arttırılması konularına odaklanılmış iken, bu durum 1980'li yıllarda üretim fazlalığı, aşırı bütçe yüküne yol açmıştır.

REFORMLAR

- 1968, 1973, 1981, 1983 ve 1985 denemeleri
- 1988 Reformu
- 1992 Reformu
- Gündem 2000
- 2003 Reformu
- 2008 Gözden Geçirme

1988 Reformu

- Garanti eřiđi
- Bütçe dengeleyiciler
- Arazilerin boş bırakılması
- Üretimin azaltılması
- Ürün türünün deđiřtirilmesi
- Erken emeklilik
- Sıkı fiyat politikası

1992 Reformu

- Üretimin kısılması- ekstansif.
- Fiyat düzenlemelerinde azalma
- Yardım mekanizmalarında artış
- Yan önlemler kırsal kalkınma politikaları
- DTÖ taahhütleri
- Genişlemeler

1992 Reformu

- 92 Reformları ile düşen fiyatlar tüketici için refah artışı ve OTP'nin dışarıya karşı rekabet artışını yaratmıştır.
- Yüksek fiyatlar nedeniyle yem olarak kullanılamayan tahılların içerde yem olarak kullanımını %30 artmış
- 92 reformları ile OTP'nin yükü tüketicilerden vergi mükelleflerine geçmiştir
- Bu reform en çok net ithalatçı olan İngiltere'nin işine yaramıştır

Gündem 2000

- Avrupa Komisyonu'na hazırlanan Gündem 2000 başlıklı belge ile OTP reformuna ilişkin getirilen öneriler arasında çevrenin korunması hedeflerinin OTP uygulamaları ile bütünleştirilmesi de bulunmaktadır.
- “21. Yüzyıl'da nasıl bir OTP?” sorusuna yanıt aranan ve Topluluğun önüne yeni perspektifler koyan Gündem 2000 belgesinde çevre koruma Yükümlülükleri bulunmaktadır.

Gündem 2000

- Sürdürülebilirlik üzerine odaklanmış olan Gündem 2000 reformları ile bütçede de ciddi kısıntıya gidilirken,
- Aynı zamanda pazarda rekabeti, kırsal kalkınmayı teşvik eden ve çevreyi daha fazla gözetmeci anlayışla birlikte ürün kalitesini güvence altına alan önlemler yürürlüğe sokulmuştur.

Gündem 2000

- Doğrudan ödemeler rekabete açılma çabaları
- Daha düşük müdahale fiyatları
- Çevre önlemleri
- Kırsal kalkınma ve alternatif iş yaratılması
- Yeni genişleme hazırlıkları
- Mevzuatın sadeleştirilmesi
- Reform arayışlarına devam

(Gündem 2000) OTP Amaçları

- Birlik üreticilerinin düşük fiyatlarla rekabet gücünü iyileştirmek
- Tüketicilere gıda güvenliği ve kalitesini garanti etmek
- Tarım toplumuna istikrarlı gelir ve uygun bir yaşam standardı sağlamak
- Üretim tekniklerini çevre ile uyumlu hale getirmek ve hayvan sağlığına özen göstermek
- Tarım politikası araçları ile çevreye yönelik hedefleri birleştirmek
- Kırsalda alternatif gelir ve istihdam alanı yaratmak
- Birlik mevzuatını sadeleştirmek

2003 reformu

- Üretimden bağımsız doğrudan ödemeler
- Çapraz uyum (çevre, gıda güv., hayvan ref., sağlık, iş güv. Stand)
- Kırsal kalkınma desteği
- Yeni çiftçi danışmanlık sistemi
- Tarla bitkileri, süt, pirinç polit. Değişimi
- Büyük üretici için DÖ'de indirim (Modulation)
- AB üretim standart. geçiş yardımı
- 2013'e kadar sabitlenen bütçe
- Finansal Disiplin Mekanizması
- Fiyat desteklerinde indirim

2003 Reformları

- 1 Ocak 2005 den sonra üretimden bağımsız tek ödeme yapılmasına başlanmıs olup (decoupling), asırı üretimin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.
- uygulama 1 Ocak 2007 tarihine kadar ertelenebilir.
- tek ödeme yapılırken 2000-2002 yardım referans
- Ayrıca üye ülkeler, organik tarım gibi özel üretim şekillerini özendirme için tek ödeme miktarını %10 oranında artıracaklardır.

2003 Reformları

- Gıda kalitesi ve hayvan refahı güçlendirilecektir.
- Bu çerçevede 5 yıl boyunca yükümlülük altına girecek olan gıda üreticilerine yıllık 3000 Euro,
- Hayvan yetistiricilerine ise hayvan başına yıllık 500 Euro yardım yapılması öngörülmektedir.
- Çiftçilere, 2005 yılından itibaren, Topluluk üretim standartlarını uygulamaları için yardım edilmesine ilişkin yeni önlemler ve artırılmış mali imkanlar sağlanmıştır.
- Bu çerçevede üretici başına sağlanacak katkı 10.000 Euro'yu geçmemektedir

2003 Reformları

- Büyük tarım arazilerine yapılan doğrudan ödemeler, kırsal kalkınmaya ek fon yaratılması amacıyla azaltılmıştır (modülasyon).
- Bu çerçevede kırsal kalkınmaya aktarılmak üzere yıllık 1.2 milyar Euro tutarında bir kaynak yaratılması öngörülmektedir.
- Yeni üye ülkeler, o ülkelerdeki üreticilere yapılan doğrudan ödeme miktarı diğer ülkelerin seviyesine ulaşınca kadar, bu uygulamanın dışında tutulacaklardır.

2003 Reformları

- 2007-2013 bütçe döneminde tarımsal bütçeye uyulmasını garanti edecek bir mali disiplin mekanizması geliştirilmiştir.
- Üreticilerin standartları karşılayabilmesi ve çapraz uyumdan olumsuz etkilenmemesi için çiftlik danışma hizmeti getirilmiştir.
- Çiftlik Danışma Hizmeti 2006 yılına kadar üye ülkeler için opsiyonel olup, 2007'den itibaren sisteme girme zorunluluğu vardır.

2008 Gözden Geçirme

- Tek iftlik ödemesinde değişiklik yapıldı ve Ortak Piyasa Düzenlemeleri tek bir tüzük altında toplandı.
- Kırsal kalkınma ön plana çıkarıldı, biyoteknoloji, iklim değişikliği gibi yeni tehditlere karşı önlemler ön plana çıkarıldı.
- 2007 de yaşıanan gıda krizinin etkisi ile Toplulukta gıda güvencesinin ve gıda güvenliğinin önemi arttı.

Reformlarla Ortak tarım Politikası

- Verimliliği, rekabetçiliği ve sürdürülebilirliği birlikte ele alan bir politika olmuştur.
- OTP üreticiye istikrarlı bir Pazar ve gelir
- Dış ticarete karşı koruma ve yapısal sorunlara çözüm getirirken
- Tüketicilere ise; yeterli gıda, makul fiyata sağlıklı ve kaliteli
- Çevre koşullarına uygun üretilmiş ürün ve ürün çeşitliliği getirmiştir.

OTP'nin Başarıları

- Verim ve üretim artışı
- Kendine yeterlilik
- İthalatçı iken ihracatçı
- Tarım nüfusu azalma, gençleş.
- Büyük işletme, hayvan sayısı
- İşletmelerin modernleşmesi, İşleme ve pazarlama koşul. iyileş
- Üretici gelirlerinde artış
- Eğitim, mesleki bilgi, beceri artışı
- Çevre koruma, bitki hayvan sağlığı
- Gıda hijyeni ve standartlar
- Kayıt sistemi, IACS, FADN, Coğ.BS
- Üretici örgütlenmesinde artış

OTP'nin İstenmeyen Yönleri

- *Ürün fazlalıkları:*
- AB OTP'sinin oluşturulma nedenlerinin basında, AB'nin tarımsal üretimde kendine yeterli olamaması geliyordu.
- Bu nedenle, oluşturulan politika mekanizmaları, üretim artışlarının sağlanmasına yönelik olmuştur ve kısa sürede sağlanan üretim artışları, aynı zamanda bu politikaları çıkmaza sokmuştur
- Bu gelişmelerin doğal bir sonucu olarak Topluluk tarım ürünleri stokları, tarihinin en yüksek miktarlarına ulaşmıştır.
- Topluluk tarım ekonomisi literatürü 'tahıl dağları', 'süt gölleri', 'tereyağı tepeleri', 'et buzulları', 'şarap ırmakları' gibi yeni kavramlarla tanışmıştır.

OTP'nin İstenmeyen Yönleri

- *Maliyet artışı:*
- Üretimin artırılmasına yönelik çabalar, doğal olarak maliyetlerin de artmasına yol açmıştır.
- Topluluğun zaman içinde büyümesi de daha önceden öngörülmeven bazı sorunları beraberinde getirmiş ve OTP'nin Topluluğa maliyeti daha da artmıştır.
- 1973'te Topluluğa ,İngiltere, ,İrlanda ve Danimarka'nın katılması, dağlık bölgeler lehine direktifler çıkması, 1981'de Yunanistan'ın katılımıyla korumacılık kapsamına Akdeniz'e özgü bazı ürünlerin dahil edilmesi ve İspanya ile Portekiz'in katılımından doğan bazı yapısal sorunlar, bütçe yükünü daha da artırmıştır.
- Her genişleme farklı ürünlerin destekleme kapsamına alınmasına neden olmuştur

OTP'nin İstenmeyen Yönleri

- *Bölgeler arası gelir farklılıklarının ortaya çıkması:*
 - OTP çerçevesinde ürünlere göre farklı düzeyde desteklemeler sağlandığından farklı ürün yetiştiricileri ve bölgeler arasında gelir farklılıkları ortaya çıkmıştır.
 - Elli yıllık uygulama döneminde gerçekten de büyük işletmeler küçük işletmelere göre; süt-et ve tahıl üretiminde uzmanlaşan Kuzey Avrupalı çiftçiler ise meyve-sebze-şarap üreten Güney Avrupalı çiftçilere göre OTP'den daha çok mali yardım görmüşlerdir.
 - Dolayısıyla Belçikalı, Hollandalı, Danimarkalı ve İrlandalı tarım üreticileri FEOGA fonlarından en çok yararlanan üreticiler olmuşlardır.
 - Örneğin 1980'li yılların başında yapılan bir araştırma, Hollanda'da çiftçi başına düşen yıllık ortalama garanti desteğinin Fransız çiftçilerine sağlanandan dört kat daha fazla olduğunu ortaya koymuştur.

OTP'nin İstenmeyen Yönleri

- *Genel refah kaybı:*
- OTP, tarım kesiminde çalışanların gelirinde belirli bir artış sağlarken, bu artış, Avrupalı vergi mükellefleri ile tüketicilerden sağlanan kaynakla gerçekleşmektedir.
- Topluluk kaynaklarının önemli bir miktarının daha fazla ekonomik getirisi olan faaliyetler yerine tarım sektörüne harcanmasının, genel bir refah kaybına neden olduğu da sık sık dile getirilen argümanlardan biri olmaktadır.
- Ayrıca bir yandan üreticiler desteklenirken, tüketicilerin zaman zaman yüksek fiyatlarla karşılaşması da istenmeyen etkilerden biridir.

OTP'nin İstenmeyen Yönleri

- *Dünya ticaretine olumsuz etki:*
- OTP ile ortaya çıkan yan etkilerden biri de, Topluluğun tarım ürünleri ihracatında destekleyici, ithalatında ise koruyucu bir politika izlemesi nedeni ile diğer tarım ürünleri ihracatçısı ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerini olumsuz yönde etkilemesidir. Söz konusu uygulamadan sadece tarım ürünleri ithalatçısı ülkeler karlı çıkmakta, bu da uluslararası ilişkilerde sorunlara neden olmaktadır. OTP ile tarım ürünleri ihracatçısı ülkelerin Topluluğa ihracatı azalmış, bu da uluslararası piyasada tarım ürünlerine duyulan talebin azalması ve fiyat seviyesinin düşmesine neden olmuştur. Bütün bunlar ticaret hadlerinin tarım aleyhine gelişmesi sonucunu doğurmuş ve genel olarak bütün tarım sektörünü olumsuz yönde etkilemiştir.

OTP'nin İstenmeyen Yönleri

- *Çevre tahribatı:*
- OTP gereğince tarım ürünlerine yıllardır uygulanmakta olan yüksek destekleme fiyatları nedeniyle tarımsal üretim artmış ancak bu durum, çevrenin tahrip edilmesine sebep olmuştur. Orman alanları tarıma açılmış, gübre ve zirai mücadele ilaçları gibi tarımsal girdilerin kullanımını artmış ve bu nedenle çevre tahribatı hızlanmıştır.

Reformlar OTP ilkelerini Deęiřtirmiř

- Ortak Mali sorumluluk ----- Sosyo-ekonomik dayanıřma
- Tek Pazar----- Küresel pazar
- Topluluk tercihi----- Serbest rekabet
- Yeni sistem ile “verimlikçi sarmal yaratan fiyat sisteminin terki
- GSMH’da tarım 1960 (%10) 1990(%3)
- Aktif tarım nüfusu 1960 (%20) 1990 (%6)

OTP ve DTÖ uyumu

- 1990 lara kadar OTP fiyat desteği
- 1990-1999 telafi edici ödemeler
- 1999 sonrası doğrudan gelir desteği

Reform sürecinde harcama kalemlerinin oranı değişmiştir

- Başlangıçta tarım bütçesindeki payı %90 olan müdahale alımları ve ihracat subv. %15'e düştü
- Doğrudan ödemelerin payı %70'i açmıştır
- Doğrudan ödemeler çiftçi gelirinin %60'ını oluşturmakta
- Doğrudan ödemelerin kaldırılması ile çiftçilerin %30'unun bir yılda yok olacağı beklenmekte
- Kırsal kalkınma ve çevre koruma destekleri artmış yani DTÖ kurallarına uydurulmuş

AB tarım komiseri Lamy 2004

- ➔ “Bizim için tarım kömür madeni değil, çiftçilerimiz artık ekonomik olarak etkin olmadıkları için gözyaşlarına bakılmaksızın tanrılara adanan 21. YY.ın maden işçileri olmayacaktır”

Reformlarla

- 92 Reformlarından sonra düşen fiyatlarla tüketici refahı ve rekabet gücü artar
- Yüksek fiyatlar nedeniyle hayvan yemi olarak kullanılamayan tahıllar reform sonrasında yem olarak kullanım %30 artmış
- Reform en çok net ithalatçı İngiltere'ye yaramış
- 1990 larda ort.% 100 fazla olan GV, 2005 de %22

2013 Sonrasına Reform Arayışları

- Avrupa Parlamentosunun 2020 için tarım raporuna (2010 da kabul edilen) göre
- OTP'nin, *Piyasa önlemleri ve DÖ ve Kırsal kalkınma* olmak üzere iki sütun
- Piyasa önlemleri ve DÖ için gıda arzı güvenliği ve fiyat dalgalanmalarını önlemek için kamu stoklarının oluşturulması ve özel stokların desteklenmesi öngörülür
- Kırsal kalkınma için tarım bütçesinden(2014-2020) %24 kırsal kalkınmaya (%76 DÖ)
- 2007-2013 bütçesinde tarımın payı %39.4 iken yeni bütçede %36.2
- Yıllık bütçe yaklaşık 53 milyar Avro civarında beklenm

OTP'nin Meşruiyeti ?????

- Meşruiyet..
- Politikanın temellerinin sağlamlığı
- Hedeflerinin tutarlılığı
- Desteklerin devamlılığı dikkate alınır
- Yıllık 50-60 milyar Avro destek tartışılmakta
- OTP'nin başlangıçtaki hedeflerinden sadece “üreticiye uygun gelir düzeyi” günceldir
- RA değişmediği müddetçe meşruiyet de tartışılacak
- OTP'nin çevre tahribatı politik,mali külfet ekonomik ve tarım bütçesinin dağılımı sosyal meşruiyet tartışılmakta

Tarım Bütçesinin Dağılımı Adil Değil

- Çiftçilerin %1.6 sı(14 000 çiftçi) yılda 500 000 Avro DGD olarak bütçenin %36 sını alır
- 4 milyon küçük çiftçi yılda 500 Avro almakta
- Destek miktarı

- Yunanistan 521A/ha

- Letonya 83 A/ha

Ülkelerin bütçeye katkısının kendi tarımlarına aldıkları desteğe oranını olan dönüşüm oranı

İspanya +%36

Fransa +%6

Hollanda -%62

Almanya -%38

2020 için OTP Raporu

- Dönüş oranının ülkeler arası farklılığın azaltılması önerilir
- Çiftçiler arası farklılıklara değinilmemesi eleştiri konusu
- “Yeşil OTP” söylemlerine karşın verimli OTP kaygısı kimyasal kullanımını hala özendirilmekte bu çevrecileri kızdırmakta

OTP'nın Fiyat Mekanizması

- OPD yanında OTP'nin en önemli ayağı Pazar ve fiyat mekanizmalarıdır.
- Tarımsal ürün arzında istikrarın sağlanması ve çiftçilerin üretime devam etmelerini sağlamak amacıyla ürünler için ortak fiyatlar belirlenir.
- Bu fiyatlar en kötü koşullarda üretim yapanlara göre yani maliyeti en yüksek üreticilere göre belirlenir.
- İç piyasada;
- hedef fiyat
- müdahale fiyatı
- Eşik fiyatı olmak üzere üç sistem esas alınır

Topluluk İçinde Koruma

- Toplulukta 3 Farklı Fiyat Uygulandı
- Hedef fiyat
- Müdahale fiyatı
- Eşik Fiyat

Hedef fiyat

- En kötü kořullarda çalıřan (verim dűřűk) őreticileri memnun edecek fiyat
- Műdahale fiyatının %10-15 fazlası olarak belirlenir
 - Gűsterge Fiyat(tahıl, řeker, sűt ve zeytinyađı)
 - Yűnlendirme fiyatı (sıđır eti ve řarap)
 - Temel fiyat (meyve ve sebze)
 - Hedef fiyat (tűtűn ve domuz eti)

Müdahale fiyatı

- Piyasa fiyatlarının düşebileceği en düşük fiyattır.
- En kötü koşullarda çalışan üreticinin maliyetine denk gelir
- Müdahale Kurumlarının gerektiğinde ürünü satın almayı garanti ettiği fiyattır.

-
- **Hedef Fiyat:** Üretici gelirlerinin makul bir düzeye ulaştırılması ve tüketicinin aşırı fiyat artışlarına karşı korunması hedeflenir.
 - **Müdahale fiyatı:** Ürün fiyatlarının belirlenen fiyatların altına düşmesi halinde üreticiye garanti edilen en düşük fiyattır. Taban fiyat niteliğindeki bu fiyatlar ürün için en düşük fiyat seviyesini ifade eder.
 - Bu uygulama sayesinde üreticiler üretim öncesinde ürünlerini satabilecekleri fiyat aralığını görebilme şansına sahiptir.

Eşik Fiyat

- En düşük ithalat fiyatıdır.
- Bu fiyat altında hiçbir fiyattan ürün ithal edilemez.
- Bu fiyatın altında bir fiyattan ürün Topluluğa giremez
- Ürünlere göre eşik fiyat, referans fiyatı ve set fiyatı olarak değişik isimler alır

Dış Koruma

- Değişken vergiler ve ihracat ödemeleri ile koruma yapılmıştır
- *Prelevman*: Değişken oranlı bir vergi olup iç piyasa fiyatı ile dünya piyasa fiyatları arasındaki farka eşittir. İthalatçı öder ve eşik fiyat kullanılır
- *Restitüsyon*: Değişken oranlı ihracat primidir. Topluluk fiyatları ile dünya fiyatları arasındaki farkın ihracatçıya ödenmesi şeklinde uygulanır.
- Prelevman ve restitüsyon DTÖ Tarım Anlaşmasına kadar Topluluk tarım ürünlerini dışarıya karşı korumada iki önemli silah olarak kullanılmıştır.

-
- DTÖ Tarım Anlaşması gereği tarım politikaları yürütölmektedir.
 - Korumalar artık DTÖ kuralları çerçevesinde yapılmaktadır.
 - Doğrudan ödemeler ve gümrük vergisi temel politika araçları olarak uygulanmaktadır